

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a laptulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzori hirdeté-
sénél olcsóbb. Nyiltér-
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Előfizetésre felhívás

„BÁCSKA”

VII. ÉVFOLYAMÁRA.

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán
küldve:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft 50 kr

NEPTANITÓK SZÁMÁRA:

Egész évre . . . 4 ft.
Fél évre . . . 2 ft.
Negyed évre . . . 1 ft.

Előfizetési pénzek Bittermann Nándor könyv- és
könyomdájába küldendők.

Kérjük a „Bácska” barátait: hogy lapunknak
ismerőseik körében járatókat szerezni sziveskedjenek.

Zombor sz. kir. város*)

feldkönyvei és térképei, hitel telekjegyzőkön-
yei és ezeknek a kataszteri munkálatok alap-
ján való átalakítása.

I.

sak rövid ittlétem óta jutott
alkalmam, a Zombor város
határáról szerkesztett föld-
könyvekkel és térképekkel
megismerkedni s habár azo-
kat, mint az országban a
legjobbakat el kell ismerni,
mégis azon egynehány eset
után itélve, a melyeket gyar-
korlati uton is tapasztaltam,
kénytelen vagyok, főleg e

város igen tisztelt közönsége érdeké-
ben kijelenteni, miszerint azok hézagok és
némileg a megbízhatóság bélyegét hordozzák
magukon.

Én egy helyes földkönyv és térképtől azt
követem, miszerint az biztosan határozza meg
nekem, ép úgy mint másnak, nemcsak az illető
birtokrészlet ölnyi térfogatát, hanem minden
előforduló vonalak hosszát és szélességét; hűn
tüntesse azt ki, a különféle címek alatt előfor-
duló haszonvehetetlen részek beszámítása nél-
kül és utóbbiaknak külön kotirozása mellett a
térképen is; miután a földkönyvben nem lehet
minden alaknak, például egy három vagy sok-
szögnek, hosszúságát vagy szélességét kitüntetni.

Az igaz, hogy a város birtokában levő tér-
képek kotirozva vannak, de csakis a haszonve-
hetetlen részek bennfoglalásával; mert tapasztal-
tam, miszerint a határ-, dülő-, ország és más fő-
utak s valamint ezek, úgy más művelés alatt nem
álló területek is, külön körülírva (kotirozva) nin-
csenek, sőt a dülőutaknak ép úgy, mint a töb-
bieknek, nemcsak hogy szélessége, de még
ölnyi térfogatai sincsenek a földkönyvben em-
litve. Már pedig az én nézetem szerint nem
elégséges az, ha a földkönyvben az illető nem
művelt részletnek csupán ölnyi térfogata van
kimutatva; minthogy ily esetben aztán nehéz
az illető birtoknak valódi helyét és alakját a
vele határos avagy azt átszelő haszonvehetetlen
darab hosszát vagy szélességét biztosan megha-
tározni; következék tehát, hogy okvetlen szük-
séges ezeket is, mint már fentemlitem, kö-
rülírni.

Erre valaki azt jegyezhetné meg, hiszen a
természetben le vannak ásva a térképen való
kotirozás szerint az úgynevezett fixpontok; te-
hát ezek segítségével könnyű aztán megha-
tározni a keresett pontokat.

No! az igaz, hogy le voltak és most is van-
nak számtalanok leásva, csakhogy tudok esetet,

*) A folyó cikknek elvi állításai általában — tehát nem csupán
Zombor városát illetően — érvényesek. Ajánljuk e fontos kérdést a
t. közönség különös figyelmébe. Szerk.

a hol hetekig kerestek egyeseket és vagy csak
nagy ügyvel bajjal, vagy pedig épenséggel nem
találták fel. Ki fizeti meg aztán a mérnöknek,
egy csekély munkából eredő, hosszassá vált fá-
radozását?

De feltéve, hogy a térképen levő adatok
alapján leasott egyetlen egy fixpont sem hiány-
zik; hogy szándékos eltávolítását nem tételez-
zük fel; hogy helyeik könnyen feltalálhatók;
hogy azok nem csupán a föld alatt léteznek,
mint itt, hanem abból ki is állanak egy vagy
két lábra, (a mint az rendezett kultur államok-
ban tényleg meg is van és pedig jelezve négy-
szegletes s folyó számokkal ellátott kövek által,
a melyeknek még süppedése ellen is a talap-
talaja, ha laza, előkészítettik) tehát biztosságuk
dacára még eme föltételezett esetekben is sok-
szor megtörténik, hogy hosszas láncmérések
után csak azt érzük el, miszerint a felmérendő
birtokrészlet egy vagy több sarkpontját megta-
láltuk és ezek alapján a többit is keresve egy
szerre csak fenakadunk, a földkönyvben beirt
térfogatot biztosan meg nem határozhatjuk. Mi-
ért? Azért, mert, az illető részletnek a benfogl-
alt haszonvehetetlennel való kotirozása hiányos.

És hogy eme, valamint a később felemlit-
tett észleletek nem pusztá állítások, hanem té-
nyek, arról bárki személyesen meggyőződhetik,
mint én meggyőződtem.

Ily körülmények befolyása alatt tehát né-
zetem az, miszerint ha már az 1829-ik évben
megkezdett, és 1845-ben befejezett és hitelesített
mérnöki munkálatok több tekintetben hiányo-
sak, nem-e volna célszerű, ezen mérnöki okmá-
nyoknak kiigazítását foganatba venni, szakértők
mellé rendelt bizalmi férfiak közreműködése
mellett, annál is inkább, minthogy ama hiányos
fölvételek, esetleges birtokháborítások, illetve
foglalások, rendezések és más peres tárgyokban
a tulajdon meghatározására nézve a bíróság
előtt is irányadók?

Van azonban még egy eset, a melyet fel-
említeni fontosnak talállok és az nem egyéb,
mint azon eshetőség, hogy mi történének akkor,
hogy ha a szomszéd községekkel határvillong-
ások törnének ki? Mert hogy ily esetek igen
sokszor fordulnak elő, azt úgy hiszen nem kell
még bizonygatnom; elég legyen ezekből csak
annyit felemlítenem, miszerint nemcsak egyes köz-
ségekben, hanem jelesen Temes és Arad vár-
megyék határvillongásaiban a hatvanas években
magam is mint bizottsági tag részt vettem és
ekkép gyakorlatból tudom, mennyi fáradságba
kerül a különvált érdekek igazságos kiegyenlí-
tése, különösen akkor, ha megbízható jó térké-
pekkel nem bírnak. Pedig a mostani városi tér-
képek e tekintetben nem felelnek meg a cél-
nak; tehát hogy az ilyen vitákat ki nem zárják,
azt a következőkben is bebizonyítom.

Fentebb említettem, hogy a külföldi kultur
államokban a többi között a fixpontok miké-
p lettek és lesznek elhelyezve; most tehát azon
kérdés merül fel, vajlon minek alapján? a felelet
reá: egy váz térkép (skelet) adatai alapján. Mi-
lyen tehát ez a váz térkép?

Tudjuk azt, miképp akár alsó, akár a felsőbb
mértan szabályai szerint mindig nagyból kicsibe
dolgozunk, az az, előbb nagyobb terep területe-
ket veszünk fel és csak azután térünk át alosz-
tályainak felmérésére; legyen bár az elrendelt
felvétel polgári avagy katonai szempontból szük-
séges.

Minthogy jelen esetben feltételezzük, misze-
rint a fent említett államokban az országos fel-
mérési munkálatok megvannak, a mint meg is
vannak, még pedig kerületenként is, ennél fogva
az egyes határokonban mindig léteznek és azokra
különösen felügyelnek is, oly háromszögelt fix-
pontok, a melyek aztán az illető határnak váz-
térképezésére alapul szolgálnak akképp, hogy
ezekből sugarakképpen meg van határozva a ha-
tár egyes sarkpontjainak hossza és helye s mint-
hogy már a maguk közötti távolságok is be-
vannak jegyezve, ennél fogva egy láncolatot ké-
peznek az egész határban, és biztosan megjelö-
lik az egész határ legszélső pontjait, a melyeket
nálunk határdomboknak neveznek.

De egy ily vázterkép nemcsak hogy a be-
következő külszomszédokkal lehető határvil-
longás igazságos elintézését megkönnyíti, hanem
egy ily térképen még nagyobb útosztályok is
vannak, a melyek körülíratnak, így például a
község vagy város kerete, az abból különféle
irányban vezető ország vagy más nagyobb utak,
ezeknek mellékutai, tavak, rétek, erdők stb. és
pedig mind hosszúságuk, mind pedig szélességük
tekintetében.

Egy ily hitelesített vázterkép birtoklása a
határjárás biztos alapra fekteti, a detail felosz-
tási térképekben becsúszott hibák kiigazítását
biztosítja; továbbá szükséges egy ilyen váz-
terkép már azért is, mert az egyénekenkénti fel-
osztási térképen a sok kereszt s más hitelesi-
tendő vonalak és bejegyzett számok kerülendők,
nehogy az egyes részletek kotirozott számai ol-
vashatlanná váljanak. Végre fontos azért is, mert
ezen vázterkép hitelessége felől felvilágosít és
biztos adatokat szolgáltat a hitelesített határjá-
rási jegyzőkönyv. És minthogy tudtommal leg-
alább a városnak egy ilyen térképe s jegyző-
könyve nincs, a meglévő egyénekenkénti felosztási
térképek és földkönyvek pedig e tekintetben
épenséggel nem használhatók, már az elől fel-
hozott indokoknál fogva sem: ennél fogva eme
elősorolt többrendbeli észleleteim az igen tisztelt
városi tanács, illetve közönségének figyelmébe
ajánlom és ezzel áttérek hitel telekjegyzőkön-
yeinkre.

(Folyt. köv.)

Árpád.

A magfigyelő állomás I. közlése.

A bács-bodroghmegyei gazdasági egyesület „Mag-
figyelő állomás”-án a magvak csíráképességének meg-
vizsgálása kezdetét vette. Ez alkalommal a gazdasági
egyesület által Szabadkán rendezett kiállításán jutalmat
nyert magvakból megvizsgáltattak a következők:
az érseki uradalom paprika-kölese és nagyszemű len-
eseje; a kisszállási uradalom buza, esparsette, kukorica
és zabja; gróf Zichy János topolyai uradalmának me-
zei kamocsinja, Gábrly László ludasi árpája; Halbróhr
Mór paprika-kölese; Szemző Gyula bánáti repeje és
Mont d'or bokor babja; id. Vojnits Lukács apró len-
eseje és repeje; Vojnits Sándor mokri buzája és zabja
és Varga Károly kölese.

A magvak f. hó 18-án reggeli 11 órakor tétel-
tek a c-iratartóba s Reamur 16° mellett állandóan
tartva a hőt, a csírázás következőleg jelentkezett: 19-én
5 órakor délután repece, 20-án reggel 8 órakor köles,
buza, árpa, apró lencse, zab; 21-én 11 órakor nagy-
szemű lencse, kukorica, mezei kamocsin; 22-én délután
4 órakor esparsette; 23-án regeli 10 órakor
Mont d'or.

Az eredmény a csíráképességet illetően 23-án
reggeli 11 órakor a következő volt:

Árpa	20 elvetett magból kicsírázott: 18.
Buza (köz.)	19.
" mokri	20.
Esparssette	17.
Köles (köz.)	18.
Köles (érs. pap)	17.
Köles (Halbróhr)	20.
Kamocsin	20.
Kukorica	15.
Lencse (kis szemű)	19.
" (nagy szemű)	17.
Mont d'or	15.
Repece (bánáti)	18.
" (köz.)	20.
Zab (Vojnits)	20.
" (kisszállási)	19.

Tájékoztás céljából a magfigyelő állomás szabá-
lyaiból a következőket ígatom ide:

A magvizsgálathoz egyféle magból csekély meny-
nyiség elegendő ugyan, mivel azonban a kitűnőnek bi-
zonyult magvakból az egyesület némi mennyiséget
készletben megtart, kívánatos, hogy a gazdaközönség
s a kereskedők legalább következő mennyiséget küld-
jenek be: gabonaneműekből 1 kilogrammot, takarmány-
magvakból 1/4 kilogrammot.

Az állomás küldeményeket minden időszakban
elfogad, melyek a gazdasági egyesület titkári hivata-
lának címzendők Zomborba.

Azon gazdák, kik gazdasági magvakat eladásra
készletben szoktak tartani, a forrás ismertetése végett
sziveskedjenek a mag minőségét, árát és a készlet
mennyiségét koronként az egyesület titkári hivatalá-
nak bejelenteni.

Egyféle magnak vizsgálati díja 25 krban állapított meg.

A vizsgálat eredményéről kívánatra külön okmány is állítható ki az igazoló-választmány ellenjegyzésével. Egy ily okmányért az egyesület pénztárába 1 frt díj fizetendő.

A vizsgálatra beküldött mag, az egyesület tulajdona marad.

A jeles minőségű vetőmagvak ismertetése céljából kívánatos, hogy a gazdák mintákat minél nagyobb számban küldjenek be.

A magvak beküldése, valamint a levelezés az illető felek költségére történik.

Radics György,
mint a magfogyelők állomás vezetője.

Karácsonyest . . .

Karácsonyest jövel jövel!
Csillagfénynek ezreivel,
Kinek szava szent ígéje,
Jobb jövőnek lett reménye,
Milliók üdve, senki veszte,
Ma születik a nagy eszme.
Messze észak, távoli dél,
Ünnepéről fennen beszél;
Gloriát zeng nyugat kelet
Ajk a merre imát rebeg.
Örök eszme! mindenedben
Titkok fátyla széjjel lebben;
Altalad a pornak férge
Sas szemmel néz föl az égbe!

Szent vagy, szent vagy mindöröktől,
A vezér fény im tündököl;
Bósz Herodes, dühe, vasa
Nem öli ki, nem tapossa,
Csak Judás csók s harminc ezüst
Rajta a mi mély sebet üt;
Bár egy hur még most ugy rezeg:
»Békesség az embereknek.«

Búneinket ki megváltsa,
Ma jön a föld Messiasa,
Ma születik a nagy eszme,
Pólyájában — a keresztje!
Elvakult szem messze nem lát,
Hoznak aranyt, tömjént mirrhát,
Ajándékul a kisdédnek
S kisdéd s kereszt nevednek.
Összenőnek, egyfornak,
Dicsőségben most ragyognak.
Milliók üdve, senki veszte,
Ma születik a nagy eszme,
Két természet egy lényekben:
»Dicsőség legyen a menyben.«

És az ember most hozannát,
Holnap »halál reá« kiált;
Mi ma lelke minden gondja,
Holnap ronda sárba dobja.
Ember eszmélj! ne rontsd magad,
Benned él a nagy gondolat.
Ne feszítsd azt a keresztre,
— Földre néz vagy az egekre —
Lángbetűkkel fel van írva:
Ó a pokolt is megvíjja
Kinek szava szent ígéje,
Ember élet szebb reménye,
Ma születik a nagy eszme,
Milliók üdve, senki veszte;
Karácsonyest jövel, jövel!
Csillagfénynek ezreivel.

Radics György

Hírek.

Főispáni kinevezések. Ribiczei Bélának szolgabíróvá történt megválasztása által megürült segédszolgabírói állásra, a tiszteletbeli szolgabírói címnek meghagyása és a bajai szolgabíróshoz leendő beosztása mellett, saját kérelmére, **Scultety László**, eddigi főispáni titkárt és tiszteletbeli szolgabíró; helyébe **főispáni tükarrá** a tiszteletbeli aljegyzői cím adományozása mellett **Csicsáky Mihály**, eddigi közigazgatási gyakorlatnokot és tiszteletbeli segédszolgabíró; továbbá **Putnik Rezsőnek** megyei alzármvevővé történt megválasztása által az árvaszéki számvevőség-nél megürült irnoki állomásra, a tiszteletbeli alzármvevői cím egyidejűleges adományozása mellett, **Nagy József** volt bácsi szolgabíró kinevezem. — **Kósa János** tiszteletbeli szolgabíró és szántovai segédszolgabíró a **zombori, Szűcs Mihály** tiszteletbeli szolgabíró és apatini segédszolgabíró a **kulai, Mezey Imre** titeli segédszolgabíró a **palánkai, Müller Béla** palánkai segédszolgabíró a **hódsági, Lániczor Antal** bácsi segédszolgabíró a **apatini, Késmárky Gyula** kulai segédszolgabíró a **titeli** szolgabíróshoz; továbbá **Albrecht Kálmán** szántovai szolgabírói irnokot a **zombori, Odry András** sziváci szolgabírói irnokot a **bajai, Paul László** bácsi szolgabírói irnokot a **Jéger Antal** kulai szolgabírói irnokot a **hódsági** szolgabíróshoz, mindnyájukat hasonló minőségben áthelyezem. — **Sándor Béla**, főispán.

Paracetich Félix Ujvidék város főispánja a m. kir. honvédelmi minister által, a jövő 1884-ik évre Péterváradon, a katonai felülvizsgáló bizottság polgári elnöki tisztségével bízott meg.

Áthelyezés. Az igazságügyminister Vertunsky Tivadar hódsági kir. járásbírói irnokot a zombori kir. törvényszékhez helyezte át.

Schmausz Endre ur megyénknek közakarattal újonnan megválasztott kitiűnő alispánja, alig nyugodta ki a választás előtt és alatti mozgalmas napok fáradságait, és e hó 22-én kora reggel, már ismét a nehéz munkához fogott. Ezen napon a Kerynya-Szivac, illetve a kerynyai esárdától Béla pusztáig terjedő utvonat felülvizsgálatát s átvételét fogauatosította. Az átadott utvonat, 5 kilométer hosszú, s dacára ezen nagy távolságnak, valamint a közbeeső talaj nehézségeknél, a vállalat ezen műutat, — hiven az alispán óhajának, — még mielőtt a zord téli idő beállott, — mikor a közlekedés az előtti években ezen uton majdnem lehetetlen volt, — tökéletesen elkészítve átadta. A vállalkozók ügyszólván önzetlenül dolgoztak ezen uton, s különösen ez esetben megnyugvásukra és elismert jó hírnevüknek örvendetes tudat szolgálhat az, hogy a felülvizsgáló bizottság — mely fáradságtalan alispánunk vezetésével az egész utat gyalog bejárta, és az anyagot úgy a méreteket, egyszóval a teljesített összes munkától igen szigorú vizsgálat alá vették, — és egyhangulag oda nyilatkoztak, hogy Münster Jakab, Blau Rezső és Frankl Manó vállalkozók valóban megfeleltek a kikötött feltételeknek, úgy nemkülönben minden szolid és szigorú műigényeknek, jó renomméjukat csak igazolták és méltók, hogy e megye bármely utvállalatát megbízatassanak. Meg kell jegyezni, hogy a műutba eső hidakat és átvezeteket Sárközy István, helybeli jóhírű építő mester, mint alvállalkozó, teljes pontossággal és műértelemmel építette ki. R. l.

A **szabadkai kir. járásbírósnál** albirói állásra pályázatot van hirdetve.

A „Zentavidéki takarékpénztár részvény-társulat“ 1884. évi február 3 án tartja Zentán rendes évi közgyűlést.

Rozmirovits József, újvidéki lakos nevét „Rozmir“-ra változtatta.

Vertunsky Tivadar, hódsági kir. bírósági irnok a zombori kir. tsvszékhez helyeztetett át.

Nikolits Márk és társa újvidéki kereskedő cég ellen elrendelt csőd — a csődhitelző bejegyzése folytán — beszünttetett.

A **szegedi pénzügyigazgatóság** kerületéhez tartozó szabadkai adóhivatalnál egy III. oszt. számtisztii állomás — három hét alatt beöltendő.

A **közmunka- és közlekedésügyi m. kir. minister**, f. évi 2501. szám alatt következő rendeletét intézte valamennyi hazai vasúti vállalathoz. Az 1881. évi XVII. törvények 91. §-ának első bekezdése rendel, hogy a posta, távirat, vasúti és gőzhajózási hivatalok a csődnyitási végzés vételétől kezdve, a közdósnak szóló leveleket, sürgönyöket és küldeményeket a tömeggondnoknak tartoznak kiszolgáltatni. Habár az 1882. évi január hó 1-ével hatályba lépett csődtörvény ezen intézkedéséről a törvény megtörtént kihirdetésének ténye által az illető hivataloknak már különben is tudomásul kell birtok, minden tévedés vagy mulasztás megelőzése végett még is felhívom a társulatot, hogy haladéktalanul intézkedjék az iránt, miszerint az idézett törvény említett rendelkezésére a társulat igazgatása alatt álló közegek figyelme külön körrendeletben felhívassék. Kelt Budapesten, 1883. évi december hó 14.

A **m. kir. igazságügyminister**, f. évi 33.802. sz. alatt a következő rendeletet bocsátotta ki: Rém község Borota pusztával együtt a szabadkai kir. törvényszék kerületében levő bajai kir. járásbírósnak területköréből az almási kir. járásbírósnak területéhez csatoltatott. Ezen rendelet 1884. évi január hó 1-én lép hatályba. Kelt Budapesten, 1883. évi december hó 16.

Manojlovits Demeter zombori ügyvéd a mult éjjel a szálláson agyonlőtte magát.

A **kis-hegyesi vasútállomás** január 1-étől kezdve „Hegyes-Feketehegy“ nevet fog venni.

A **Müller Gyula**, lapszerkesztő által Speizer Ágoston ellen könnyű testi sértés miatt indított fenyítő ügyben a zombori kir. járásbírósnak az újabb tárgyalást január hó 5-ére tűzte ki.

Baja városban egy szegényház felállítását Drescher Endre polgármester indítványára a törvényhatósági bizottság e hó 13-án tartott ülésében elhatározta. A 100—120 szegény számára tervezett menház építési és felszerelési költségei 16,000 frtban vannak előirányozva.

A **Duna gőzhajózási társaság** dunai állomásain a teheráru forgalmat beszüntette. A szerb-parti és Szávafolyói helyi teheráru forgalom egyelőre fentartatik. A gyorszállítmányok mindaddig felvételnek, míg a személyzállító gőzhajók közlekedhetnek.

Szilveszter-estély. A zombori kaszinó egyleti dalárda 1883. évi december hó 31-én a polgári kaszinó-egylet helyiségeiben dal- és táncestélyt rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja. Műsorozat. 1) Gözöröl. Gyorspolka, férfikarra, zongorakísérettel, Metzger 2) Esti dal. Férfikardal Abt Ferentől. 3) A három jó barát. Humoros hármadal, zongorakísérettel, Genée Richárdtól. Előadják Staudacher József, Pribil Ernő és Goesser Vitusz urak. 4) Bordial. Verdi „Ernani“ című dalművéből. Férfikardal zongorakísérettel. 5) „Azt gondolom, eső esik“. Népdalfűzér. Férfikarra irta Wachauer Károly. 6) A szánkázás. Zenei furesaság, zongorára, gyermekhangszer-kísérettel, Chwatal Ferentől. A szünetek alatt Herczenberger Sándor zenekara játszik. Belépőjegyek 80 krajcárjával Falcione Gusztáv ur kereskedésében előre is válthatók. Kezdeté fél nyolc órákor. Érték és italok kiszolgáltatásáról gondoskodva van.

Szabadkai csendelet. Pertits Antal fésűségény Franciszkovits Jásó, újonnan megválasztott obstinár ablakán, nyilván politikai különvéleményét hangsúlyozandó pisztollyal belőtt. Elfogták. Ugyanott Andrási János okleveles tanító, szerencsétlen kártyajáték miatt elkeseredésében szíven lötte magát.

Alapszabály. A kis-kéri olvasó egyesület alapszabályai a m. kir. belügyminister által a bemutatási záradékkal ellátattak.

Pályázat. Baján 1884. évi jan. hó 10-én a városi törvényhatóságnál egy ügyészi állomás 1000 frt javadalmazással bétöltendő.

Idősb Kovács József rigyciai nagybirtokos vagyona ellen az 1841-ik évben nyitott csődöt, a zombori törvényszék beszüntette.

Helybeli pénzügyőri biztossá Kullmann Lajos szemlést neveztetett ki Békés-Csabáról.

F. hó 31-én telik le színházunk — magyar évad-jára a pályázat.

Dec. 23-tól „Valódi havanna szivarkák“ 500 darabnyi dobozokban 12 frt 50 kron, 20 dbos kötegekben 50 kron fognak árulnatni.

Az ezüstben fizetendő vámilleték árszija jövő január hóra 20%-ban állapított meg.

Hegyesen f. hó 18-án Vogel Jakab, dr. Engelmann Zsigmond adai ügyvéd irodavezetője, eljegyezte özv. Krieszhaber Manóné urnő kedves leányát Terézke kiaszonny.

Baján Krajasics Dániel, a sz. Ferenc-rend bajai társházának Nesztorja, e hó 19-én ünnepelte 50 ik évtordulóját szerzetési fogadalomtételének.

A **m. kir. belügyminister** a zentai társaskör alapszabályait a bemutatási záradékkal ellátta.

Zsuffa József volt városi kézbesítő, ritka ügyes és buzgó tűzoltó, a magyar párt egyik lelkes fő kortese rövid betegeskedés után f. hó 20. elhunyt. Isten nyugassza!

Zomborban kitiűnő forgalmas helyen, egyik főutcában egy teljesen felszerelt péküzlet kedvező feltételek mellett eladó. Fölvilágosítást a kiadó hivatal ad.

Rédei Lajos megyei iktató, keres elhelyezés céljából egy jegyzői teendőket magyar és szerb nyelvben otthonos fiatal embert.

A **dunagőzhajózási társulat** igazgatósága tudatja, hogy az árufelvételt a Tiszán megszüntette. Együttal közli az igazgatóság, hogy a személyhajóknak eddig hetenkint hatszori közlekedését a szerb vonalokon Nándorfehérvártól Gradisteig háromszori közlekedésre redukálta. A hajók tehát e hó 21-étől kezdve a következő rendben közlekednek: Nándorfehérvártól Gradisteig, érintkezéssel a vesztegzárral Pancsova és Bazsiánál kedden, csütörtökön, szombaton, és felfelé vasárnap (hétfő helyett), szerdán és pénteken.

Vasúti menetrend 1883. évi október hó 15-től.

	Szegedtől	Eszékig.	6-ik vonat	7-ik vonat	8-ik vonat
Szegedről indul	6.30	2.30	10.55		
Horgos	7.02	3.18	11.48		
Pálics	7.31	3.58	12.29		
Szabadka	8.10	5.—	2.23		
Bajmók	9.06	6.15	3.45		
Militics	9.44	7.08	4.47		
Zombor	10.15	7.55	5.37		
Szt. Ivan	10.41	8.31	6.18		
Szótta	10.57	8.53	6.45		
Gombos érkezik	11.11	9.09	7.04		
Erdődről indul	12.11	10.55			
Dolya	12.45	11.45			
Drava-Szarvas indul	1.08	12.08			
Eszékre érkezik	1.40	12.40			
Eszéktől Szegedig.			6-ik vonat	8-ik vonat	10. vonat
Eszékről indul	11.25	3.25			
Drava-Szarvas indul	11.58	3.58			
Dolya	1.—	4.35			
Erdődre érkezik	1.14	4.51			
Gombosról indul	2.12	6.20	8.33		
Szótta	2.28	6.40	8.57		
Szt. Ivan	2.43	7.—	9.23		
Zombor	3.13	7.45	10.30		
Militics	3.31	8.10	10.59		
Bajmók	4.13	9.07	12.04		
Szabadka	6.—	10.30	2.33		
Pálics	6.16	10.46	2.55		
Horgos	6.54	11.20	3.41		
Szeged érkezik	7.30	11.56	4.23		
Zomborból Budapestig.			2111. von.	2108. von.	2101. von.
Zombor indul	7.45	3.13	10.30		
Szabadka érkezik	10.30	4.59	1.09		
Szabadka indul	10.50	5.50	2.10		
Kis-Kőrös érkezik	1.35	7.30	3.54		
Kis-Kőrös indul	1.55	7.46	4.06		
Budapest érkezik	7.08	11.—	7.19		
Budapestről Zomborig.			Szem. v.	Szem. v.	Vegyes v.
Budapest indul	8.30	2.40	8.23		
Kis-Kőrös érkezik	11.30	5.43	1.08		
Kis-Kőrös indul	11.37	5.50	1.36		
Szabadka érkezik	1.19	7.30	4.30		
Szabadka indul	2.23	8.10	5.—		
Zombor érkezik	5.11	10.01	7.23		
Zomborból Zimonyig.					
Zombor indul	10.30	3.13			
Szabadka érkezik	1.09	4.59			
Szabadka indul	1.45	5.20			
Csantavér	2.13	6.—			
Topolya	2.33	6.38			
Kis-Hegyes	2.59	7.13			
Verbász-Kula indul	3.21	7.51			
Ó-Kér	3.41	8.20			
Kiszaas	4.—	8.48			
Ujvidék érkezik	4.23	9.20			
Ujvidék indul	4.37	9.48			
Pétervárad	4.53	10.07			
Karlóca	5.09	10.30			
Beeska	5.43	11.07			
India érkezik	6.05	11.32			
Mitrovica III. érkezik	8.10	1.55			
Mitrovica III. a. indul	1.13	7.30			
India indul	6.15	11.50			
Ó-Pazna	6.34	12.11			
Uj-Pazna	6.53	12.32			
Batajnica	7.10	12.50			
Zimony érkezik	7.40	1.24			
Zimonyból Zomborig.					
Zimony indul	2.—	8.—			
Batajnica	2.37	8.31			
Ó-Pazna	2.56	8.46			
Uj-Pazna	3.19	9.03			
India érkezik	3.41	9.22			
Mitrovica III.	8.10	1.55			
Mitrovica III. a. indul	1.13	7.30			
India indul	4.—	9.29			
Beeska	4.35	9.53			
Karlóca	5.15	10.24			
Pétervárad	5.35	10.38			
Ujvidék érkezik	5.50	10.50			
Ujvidék indul	6.20	11.02			
Kiszaas	6.53	11.26			
Ó-Kér	7.19	11.45			
Verbász-Kula	7.55	12.09			
Kis-Hegyes	8.21	12.29			
Topolya	9.03	12.54			
Csantavér	9.32	1.16			
Szabadka érkezik	10.09	1.44			
Szabadka indul	5.—	2.23			
Zombor érkezik	7.28	5.11			

Észrevétel: A kövören nyomott számok az éjjeli órákat jelzik esti 6 órától reggeli 6 óráig.

NYILTTÉR.)

Nyilatkozat.

Fogadják őszinte köszönetemet azon t. választók, kik a megejtett tisztújítás előtt árvaszéki ülnöki állásra felleptettek, s kik becses szavazatukkal meg is tiszteltek. De fogadják még őszintebb köszönetemet azok is, kik a szavazásnál az ismert körülmény hatása alatt szavazati jogukkal vagy nem éltek vagy azt ellenemben érvényesítették; mert megvallom, a történt candidatio folytán, ha kedvező eredményt érdekel vala is el, lelkiismeretem nem engedte volna — mint hivatalnok — átlépni azon fényes megyei palota kapuját.

Ily körülmények közt történt bukásom tehát öndatatos örömmre szolgál, mert így lelkiismeretem is nyugodt maradt.

Kik a választásnál jelen voltak, e nyilatkozatomat érteni, — s kik csekély személyemet igazán ismerik, — őszintének is fogják tartani.

Apatin, 1883. december hó 22 én.

*Boromisza Tivadar,
köz- és váltó-ügyvéd.*

Nekem mint a budapesti „Zion“ egylet orvosának kiterjedt praxisomban bő alkalmam van

csúzos betegekkel

foglalkozni és meggyőződéssem, hogy a

REPARATOR

ugy heveny, mint az idült izületi és izom csúznál kitűnő hatású gyógyszer, mit ezennel örömmel van szerencsém bizonyítani.

Budapest, december hó 8-án 1883.

Dr. Horpáczy.

A „Reparator“ kapható gyógyszerárakban, kis

*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

üveg 50 kr., nagy üveg 1 frt. Magyarországi főraktár: Budapesten Kalvintér a „Magyar Korona“ gyógyszerárakban.

Zomborban kapható Gallé E., Szabadkán Joó K. urak gyógyszerárakban.

Felelős szerkesztő: **Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.**
Laptulajdonos és kiadó: **Bittermann Nándor.**

HIRDETÉSEK.

HARLANDER
kötőfonala és orsócérnája

(Strickgarn) 16—7 (Spulenzwirn.)

A kötőfonál gyári jegye.

A bécsi és párisi világtárlaton a legelső díjakkal kitüntetett.

Kitűnő minősége miatt közkedvelt.

Az orsócérna gyári jegye.

Kaphatók a haza minden nagy- és forgalmas kis-kereskedésében.

2083 ex 1883. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Vaskút község előljárói részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a tekintetes megyei törvényhatóságnak 785 ex 1883. szám alatt kelt határozatával jóváagyott tervrajz és költségvetés alapján, községünkben építendő „káporna“ árlejtése — 2286 frt 82 kr. o. é. kikiáltási árral *jövő 1884 évi február hó 1-én délutáni 3 órakor* a község házában fog megtörténni; felhivatnak az árlejtési szándékozók, hogy a kikiáltási ár 10%-os százalékának (bánatpénz) lefizetése mellett árlejtethetnek, s egyben kijelentetik, miszerint írásbeli ajánlatok nem fogadtatnak el.

Az építkezés többi feltételei, a helybeli előljáróságnál mindenkor megtudható. 3—2

Kelt Vaskúton, 1883 évi december hó 19-én.

Pacher Béla,
jegyző

Welchner Matyás,
bíró.

Apatinban egy 5 szoba, 2 konyha, 4 éléskamara, 3 elkülönített köldök padozattal ellátott padlás, egy tágas pince, egy tehén istálló, egy kocsis félszer és szivattyú kút; 400 öl tágas udvar és 750 öles gyümölcsös kert és szállóval ellátott, Schmausz Ferenc tulajdonát képező lakház, szabad kézből bére kiadandó egy vagy több évre. — Bére venni kívánók hozzám vagy dr. Schmausz Antal köz és váltó-ügyvéd urhoz Apatinba fordulhatnak.

Schmausz Ferenc
jegyző Torzsán.

3—3

5473. sz.

j. ig. 1883.

Birtokeladás.

A nmltságú m. kir. pénzügyminiszterium f. évi 72.800. számú magas intézménye folytán közhírré tétetik, miszerint a kis-sztapári kincstári uradalom kerületéhez tartozó Prekaja pusztai kincstári birtok a törvényhozás legközelebb bekövetkezendő jóváhagyásának fentartásával

Zomborban, a m. kir. jószágigazgatóságnál, 1884. évi január hó 15-én d. e. 9 órakor

zárt írásos ajánlati tárgyalás útján örökáron eladatik, és pedig a következő kikiáltási árak mellett, u. m.:

Prekaja pusztai föld 513 ¹¹³⁶ hold	89900 frt.
Kisbérleti I-ső dűlő 553 ¹⁴⁵⁹ „	96985 „
„ II-ik 45 „	12685 „
„ III-ik 43 ¹²⁸⁰ „	14460 „
„ IV-ik 43 ¹²⁸⁰ „	19067 „
„ IV-ik 45 „	16569 „

A vételár tíz egyenlő évenkénti részletben az árverés eredményének jóváhagyása napjától számítandó 6% kamattal fizetendő. — Az 50 kros bélyeggel és a kikiáltási árnak 10% át tevő bánatpénzzel ellátott írásos ajánlatok az 1884. évi január hó 15-ig d. e. 9 óráig beadandók, — ezen határidőn túl beadott utóajánlatok semmi körülmények közt figyelembe nem vétetnek.

Az árverési és szerződési feltételek a zombori m. kir. jószágigazgatóságnál megtekinthetők.

Zomborban, 1883. évi december hó 13. án.

3—3

A m. kir. jószágigazgatóság.

A közelgő karácson- és ujévi-ünnepekre
a helybeli és vidéki közönségnek ajánlom
nagy választékú
GYERMEK-JÁTÉKSZEREIMET,
ugy minden néven nevezendő
könyvárús-cikkeimet,
a legpontosabb szolgálat mellett és legjutányosabb áron.
KARAKASEVIĆ MILIVOJ,
könyvkereskedő
a városháza átellenében.

Minden divatos szinben

KAUFMANN SIMON

kalap-, szűcs- és női-fuhamakára Zomborban
a „Szent Háromság“ téren, a Tarczai-féle házban.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására juttatni, hogy a volt „MÜLLER NÁNDOR“-féle üzleti készletet nagybárá megvettem, miért is azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy a megvett tárgyakat, — nevezetesen: nyakkendők, uri- és női gallérok, sétatálcák, esernyők, szivar-szipkák, gyönyörű szép pipereárukat (bijonterie), nadrágtartók, férfi-ingek és manchetta-gombok — a legolcsóbb árak mellett

olcsóbb mint bárhol

eladhatom. — Ezen alkalommal egyszersmind vagyok bátor a n. é. közönséget és tisztelt vevőimet figyelmeztetni, hogy az előhaladt időszak miatt a **legdivatosabb női köpenyeket, dolmányokat, bundákat, női kabátokat, a bevásárlási áron jóval alul eladom.**

Dúsan berendezett uri-kalap üzletemet
is a n. é. közönségnek ajánlom.

HOFF JÁNOS-féle malátakivonat egészségi sör.

Az általános elgyengülés, mell- és gyomorhajok, sorvadás, vérszegénység s az altesti szervek rendetlen működése ellen. A legjobbnak bizonyult erősítő szer üdülőknek minden emüli betegségek után. Ara palackonként 60 kr.

A gyógyanyag és az egészséget előmozdító készülékek belföldi egészségügyi kiállításának London 1881. érdem oklevele.

A l á i r á s o k:

Ő felsége Viktoria angol királyné. — Király ő fensége az edinburgi herceg. — Spenser, a kiállítás elnöke. — John Eric Erichsen, a bizottság elnöke. — Judge Mark B. fittkár.

HOFF JÁNOS-féle koncentrált malátakivonat.

Mell- és tüdőhajok, idült köhögés, hurut és gégefő-hajok ellen. — Biztos siker s igen kellemes szer. Palackonként 1 firtal és 60 krral is.

Köhögés, rekedtség, mell- és gyomorhajok, elerőtlenedés, lesoványodás, emésztési gyengeség ellen a legjobbnak bizonyult erősítő szer bármely betegségből üdülők számára.

HOFF JÁNOS-féle malátakivonat melleukorkák

Felülmulhatlan a köhögés és elnyájkódás ellen. A számtalan hamisítások végett kék csomagolására és a valódi malátakivonat cukorkák védjegyre (a feltaláló arcképe) kell főleg ügyelni. Kék csomagokban, 60, 30, 15 és 10 krral.

HOFF JÁNOS-féle maláta-csokoládé.

Testi és idegyengeségben szenvedő egyéneknek felettébb tápláló és erősítő. Ez igen kellemes ízű kiváltképen ott igen ajánlható, hol a kávé élvezete mint nagyon izgató meg van tiltva. Egy negyedkilós csomag 1.80 kr, 30 és 60 kr. Egy fél kilós csomag 2.40 kr, 1.60 kr és 1 firt.

U z e t a l a k i t á s i é v e 1 8 4 7 .

Valamennyi HOFF JÁNOS-féle maláta készítmény 58-szor lett császárok és királyok által kitüntetve.

15-3

58-szor kitüntetve

Alapítottatott 1847-ben.

A valódi malátakivonat készítmények feltalálója s egyedüli készítője:

H O F F J Á N O S

csász. kir. udvari szállító urnál, csász. kir. tanácsos.

Európa csaknem valamennyi fejedelmének udvari szállítója. Bécs I. gyári raktár: Graben, Bräunerstrasse 8. — Gyári helyiség: Grabenhof, Bräunerstrasse 2.

Elismerő nyilatkozatok és megrendelések főbb és a legmagasabb egyeniségek részéről 1882-ben ő császári fensége Károly, Lajos főherceg, Frigyes főherceg, király ő fensége a valesi herceg, Ligne herceg, az oldenburgi hercegnő, a renssi hercegnő, Ferenczy kisasszony, királyonők ő felségének felolvasónője; Mária Valéria hercegnő királyi ő fensége angol nevelőnője, a Metternich család, Clam-Gallas, Karácsonyi, Batthyányi, Romer, Philippovics tábornok, gróf Wurmbanot sat. sat. Ajánlva orvosi tekintélyek által, mint dr. Bamberg, Schrotter, Granichstatten s számos más által Bécsben.

Őt legújabb gyógyjelentés és köszönetnyilvánítás Bécsből és a vidékről 1883. szeptemberben.

Sok százezeren, kikről már lemondtak, a HOFF JÁNOS féle malátakészítmény által (malátakivonat egészségi sör) meglőnek mentve, egészségüket visszanyerték, annak még ma is öröndenek. (A felüldültek saját szavai.)

Tekintetes ur! Teljes egy évig sinlődtem fájdalmas gyomorhurutban és köhögésben, hasztalan volt minden gyógyszer, míg csak az ön kitűnő HOFF JÁNOS-féle malátakészítményeit nem használtam; néhány hónapja a köhögés tökéletesen megszűnt, étvágyam ismét megjött s egészségem az ön HOFF JÁNOS-féle malátakivonat egészségi söré által tökéletesen helyreállt. Fogadja legforróbb köszönetemet. Egyidejűleg egy magyar nyelven irt köszönő-iratot mellékelek, sziveskedjék azt minél szélesebb körben elterjeszteni. Mező-Kovácsné.

Tekintetes ur! Felkérem az ön HOFF JÁNOS-féle malátakivonat egészségi söréből 13 palack s két zacskó maláta-melleukorkának postautánvételt melletti való azonnali gyors megküldésére. Örömmel tudat m. miszerint én az ön gyártmányait igen szívesen használok s azok nekem igen jól is tesznek s gyógyhatások. Mély tisztelettel Szt.-Andrá, Villach mellett, 1883. szeptember 5. Peichl M., igazgatónő.

Tekintetes ur! Van szerencsém önnek azon kellemes tudósítást tethetni, miszerint a HOFF JÁNOS-féle maláta készítmények eddig még valamennyi betegnél, kik légzőszervi bántalmak, étvágyhiány s emésztési bántalmakban már régebbi idők óta szenvednek, a legsikeresebbeknek bizonyultak, miért is újból felkérem önt, postai utánvét melletti „Gusehal János urnak Brünnen“ cím alatt, 28 palack malátakivonat egészségi sör és 3 zacskó malátacukorkának a megküldésére. Grottau, 1883. szeptember 9. Mély tisztelettel Dr. Fröde József, gyakorló orvos.

Főraktár: Falcione Gusztáv urnál Zomborban, továbbá minden nevezetesebb gyógyszerárban. Baján: Michits István. Szabadkán: Farkas József, Sztójkovits Döme. Ujvidéken: D. Koda, Wagner testvérek. Verbáson: Ferenczy József gyógyszerárban. Zentán: Kupkay Géza gyógyszerárban.

ÓVÁS! Csakis valódi HOFF JÁNOS-féle maláta gyártmányokat kell kérni a cs. kir. keresk. törvényeszkénél Ausztria-Magyarországban bejegyzett jeggyel (a feltaláló arcképével.)

Páris. — London. — Budapest. — Grác. — Hamburg. — Frankfurt a Majna mellett. — New-York.

GRÜNWALD I.

divatcikk, norinbergi, rövidárúk és fehérnemű kereskedése

ZOMBORBAN

a „Szent Háromság téren“ (a rom. kath. templom épületében.)

12-11

Ajánlja gazdag raktárát selyem, atlasz, bársony és divat-szalagok, csipkék, fodrok, crepinek, dudorok es diszítések. Női- és férfi szabóknak való mindennemű készítmények, valamint a legnagyobb választékú férfi- és női-fehérneműek, ingek, cor-játékneműek s belésszövetek.

1 drb nap- és esernyő a legdivatosabb kiállításban	220-5.40	1 drb angol tollkés szaru, gyógy- ház és teknősbéka nyéllal	25-1.30	1 chiffon kötő, Moire és Lüster, gazdag himzésekkel	40-1.80	1 rőf vagy 78 cntm. cérna vagy vászon betétek	10-45
6 drb kávéskanál (mindig fehér)	55	1 drb jegyzőkönyv	8-45	1 salon nyakkendő urak részére	15	1 rőf vagy 78 cntm legjobb mosható csipke, quipir v bretonnes	5-24
1 drb tejmerítő	45	1 drb pénzecs erszény, szarvas vagy bagaria bőr	20-1.10	6 drb fűlvaszon zsebkendő szinezett szélekkel	60	1 rőf vagy 78 cntm. legfinomabb selyem v. spanyol blondcsipke	5-75
1 drb levesmerítő	80-1.15	1 drb pénzecs erszény nők számára bársony vagy gyöngyház	60-1.50	1 nyakraváló urak vagy nők számára, atlasz, selyem, rips, moll vagy satin	15-90	1 rőf vagy 78 cntm. fátöl vagy függöny szövet	30-75
1 drb igen tartós fogkefe	12	1 drb 25 és 50 képre való album	85-3.80			1 rőf v. 78 cm chiffon v. vászon ke vagy fekete	16-27
1 drb fej- vagy ruhakefe	40-1.20	1 drb eukordoboz, diófa vagy porcellán	85-1.60			1 rőf vagy 78 cntm. sirling, szürke vagy fekete	16
1 drb bontó- vagy sűrűfésű (valódi kautsuk)	15	1 drb szemüveg, szaru-, acél- és üvezüst kerettel	40-1.15			1 rőf vagy 78 cntm. musselin, fehér vagy fekete	16
1 drb bontó- vagy sűrűfésű (szaru- vagy elefántcsont)	25-85	1 drb kézi- vagy utazó bőrönd	1.60-3.20			1 fél vég organtin	30
1 drb hajtartófésű minden fagomb.	20-40	1 pár nadrágtartó	18-65			1 tucait divatos gomb, bronz, selyem, acél, szaru, üveg, gyöngyház stb	5-60
1 drb hajtartófésű (valódi teknősbéka) 1 gramm	10	1 gyermekszoptató üveg	45			1 csomag pamut ala Pottendorf 8 vagy 16 matring	80
1 drb fésű gyermekek számára	6	1 óralánc, acél, bronz és selyem	10-40			1 csomag 500 gram négyrétű legfinomabb gyöngy-kötő pamut	1.50
1 drb fésű gyermekek számára (elpusztíthatlan, legújabb)	25					1 gombolyag szines és fehér á 25 drb valódi angol varrótü	10, 15, 30
1 drb legfinomabb glicerin vagy moschus-szappan	10					1 derékfűző, Pancer-Mieder, bárhol is 1 50, nálam csak	1 firt
1 kis üveg parfüm (Ess Bouquet vagy Reseda)	30-65					1 derékfűző, satin v. drill övvel	1.50-3.20
1 rizspor (zacskókban is)	20-50					1 tekercs gépcérna 200 rőf	6
1 pár harisnyakötő acél- vagy bronz kapcsokkal	10					1 horgolt cérna gyermek fejkötő	12-35
1 pár harisnyakötő gyermekek számára	6					1 horgolt gyermek szoknyácska	35-90
1 kulcstartó	15					1 pique gyermek pártli	12-20
1 grt. ing- s kézölő gomb bronz, acél, gyöngyház stb.	5-65						
12 drb gallérgomb	4						

Melléklet a „Bácska” 87-ik számához.

Mai számunkhoz mellékelve veszik olvasóink a Franklin-Társulat kiadásában megjelenő hírlapok előfizetési fölhívását. Ez utóbbiak között a legrégibb az immár 31-ik évfolyamát élő „Vasárnapi Ujság”, mely nagy képes hetilapnak, az olvasóközönség e kipróbált házi barátjának, jövőre legjobb ajánlása, képeinek évről-évre szaporodó száma és szebb kivitele mellett, kiváló irodalmi erők által kiállított, folyvást növekedő változatos tartalma, mely teljesen fölöslegessé teszi a magyar közönségnek hasonló külföldi lapok járatását; míg társalapja, a „Politikai Ujdonságok” a politikai heti események gondos és hű összeállítását adja s képes gazdasági mellékkel van bővítve. — A „Képes Néplap” a legolcsóbb hetilap, a kevésbé vagyonsok vasárnapi újsága, tanulságos és mulattató tartalommal, s a politikát tárgyaló rendes rovattal; ezek kiegészítője a „Világkrónika” című képes melléklet, mely eddigi rovatai mellett újévtől kezdve nagyobb elbeszéléseket és regényeket is fog közölni és a mely hetiközlönynek ép úgy, mint a „Képes Néplap”-nak ára fél-évre csak 1 frt. Ugyanez iv tartalmazza a „Jogtudományi Közöny” szaklapnak előfizetési fölhívását, továbbá a Franklin-Társulat könyvkiadványainak jegyzékét.

A duna-drávai vasut államotítása. Ezen vasut dombóvár-zákányi vonalának forgalma a budapest-pesti vasutnak megnyitása óta, melynek következtében a fiemei forgalomnak jelentékeny része a m. kir. államvasutak által a dombóvári irányra terelgetett, annyira emelkedett, hogy a pálya jelenlegi — másodrendű vasutnak megfelelő berendezésével képtelen a forgalmat a kellő gyorsasággal közvetíteni. Gyöngye sinei, hidjai és gépei, ugyanis csak kisebb vonatok közlekedését és csak csekély sebességet engednek meg, úgy hogy torlódások már is előfordultak. Ennélfogva okvetlenül szükséges, a duna-drávai vasutnak legalább a fentemlített mintegy 100 kilométer hosszú részét elsőrendű vasutvá átépíteni. Az erre szükséges jelentékenyebb összeget, mely — hallomás szerint — körülbelül 2 milliót teend, a társulat, mely a vasut üzemét külföldben már régebben a m. kir. államvasutak igazgatóságának adta át, saját erejéből nem képes beszerezni és ennélfogva ma tartott ülésében elfogadta a kormány-
nak azon indítványát, mely szerint a pályát — egészen hasonló feltételek alatt, mint a melyek az első erdélyi vasuttal megállapítottak, végleg az államnak adják át. A vasut dombóvár-báttaszéki részének átalakítása ellenben csak akkor fog szükségessé válni, mihelyt a vonal a Dunához kiépítettik, illetve az építendő baja-szabadkai vonallal fog összeköttetésbe hozatni. Az igazgatóság tudomásul vette, hogy a mennyiben a kormány ajánlatai szerint a vasut már január 1-én átmenne az állam tulajdonába, a részvénytulajdonosoknak az állam ezentúl is fizetné az eddigi kamatot, a részvények azonban évenkénti sorsolással 66 év alatt lennének beváltandók. A részvénytársaságot ezentúl is hét tagu igazgatóság képviselné. — A vasutnak már 1884. évi január 1-ével leendő átadásáról azonban nem lehet szó, miután mindenesetre be kell várni a közgyűlés határozatát.

A magyar k. belügyminiszter az adai népkönyvtár alapszabályait jóvá hagyta.

A m. kir. belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök, f. évi 71,461. szám alatt a következő körrendeletet intézte a hatásköre alatt álló törvényhatóságokhoz, hatóságokhoz, főispánokhoz, a szeptedi királyi biztoshoz és a fiemei kormányzóhoz. A budai és pesti jótékony négyletek, miként a korábbi években, úgy a közelgő újév alkalmából ezuttal is azon közös kérelemmel járultak hozzám, miszerint tennék intézkedéseket az iránt, hogy a központi, valamint az alantás hiv. hatóságok közegei az újévi üdvözlések megváltása, illetőleg az ezen üdvözlésekkel kapcsolatos költségeknek a nevezett jótékony egyletek által kitűzött célokra leendő fordítására, hivatalos uton felhívásanak. Azon kedvező eredmény, mely a lefolyt években kibocsátott hasonló felhívásaimat követte, készséggel indit az előterjesztett kérelemnek saját hatáskörömben való teljesítésére, ez alkalommal is kijelentvén, miszerint sem az alantás hatóságoktól s egyes tisztviselőktől, sem pedig más személyektől, aláírási iver, levél- vagy névjegyküldés útján nyilvánítható újévi üdvözlésről ezuttal sem várok, és sokkal szivesebben látván, ha az illetők az ez uton megtakarítható összegeket, a helybeli jótékony négyletek által kibocsátott s az újévi üdvözlésektől mentesítő aláírási iver útján az ezen egyesületek kitézte jótékony célra fordítanak. Azon meggyőződésben, hogy a törvényhatóság szives közreműködését az újévi üdvözlések ily módoni megváltása körül a jelzett jótékony cél előmozdítása érdekében mint eddig, úgy továbbra is nem fogja megvonni, egész bizalommal intézem a törvényhatóságokhoz azon felhívást, hogy a közvetlenül, vagy közvetve kormányzata alatt álló tisztviselőket s más közegeket, hatóságokat, testületeket és intézeteket, hasonló szemléni irányban való eljárásra szólítsa fel. Végül értesitem a törvényhatóságot, hogy ezen elhatározásomat a vezetésem alatt álló királyi belügyminiszterium szemlyzetével is közöltem s a hatáskörömhöz tartozó hatóságokhoz hasonlóan felhívást intéztem. Kelt Budapest, 1883. évi december hó 11-én.

A helyben állomásozó 5-ik honvéd zászlóalj tisztikara a karácsonyi kettős ünnepnapon az összes legénységet megvendégeli, még pedig azokat is, a kiknek egyáltalán nincsen, vagy most nincsen karácsonyuk. Névszerint mindkét napon minden legény egy-egy liter bort kap a szokottnál dúsabb étkezéshez; este pedig urasan meghéáznak. Csoda e aztán, hogy az ilyen családias gyöngédséggel ösztönözött ragaszkodásra nevelt legénység jó és balszerencsében egyaránt önelmondó szeretettel csung a derék tisztéken?

A zombori jótékony magyar négylet vasárnap este tartott karácsonyfa ünnepélye roppant nagy közönséget vonzott a városháza nagytermébe, hol a karácsonyfa alatt körülbelül 100 gyermekre való ruha és lábbeli, garnirozva csemegékkel és csecsebecsékkel, mosolygott a gyermekekre. A titkár előadván, hogy a négylet e célra 100 frtot, a r. k. iskolaszék 125 frtot ajánlott, számos magánosok pedig természetbeli ajándékokkal járultak, a szives adakozóknak a szegény

gyermekek nevében köszönetet mond. Ez előtt Jauch tanító urnak ismert buzgó vezetése alatt az iskolás lányok szép alkalmi éneket zengettek. Az ajándékok kiosztása alatt számos szembe kiült a szeretet és részvét könyveseppeje. Hála és elismerés az ifju erejű agg elnöknöknek, választmányoknak és egyletnek.

Szabadkán a f. hó 20-án megtartott obstinár választásnál 48 szabadelvű és csak 14 függetlenségi képviselő választatott.

Fizetéseképtelenség. A bécsi Kreditorenverein következő fizetéseképtelenségről tesz jelentést: Dohány József kézműkereskedő Bács-Madarason.

Még 1841. évben idős Kovács József rigyicai földbirtokos ellen nyitott esőd, a zombori kir. törvényszék által beszünttetett.

Uj cégek. Alexander Fischer rőfös- és divatárkereskedő N.-Palánkán, bej. az újvidéki kir. tszéknél okt. 29. — Georg K. Stefanovics vegyesárkereskedő Szt. Tamáson, bej. az újvidéki kir. tszéknél okt. 29. — Dusan Csirkovics rőfösárkereskedő Újvidéken, bej. az ot-tani kir. tszéknél okt. 29.

Az újvidéki kir. járásbírósnál egy segélydíjas joggyakorló állás betöltendő.

Zombor sz. k. város igazoló választmánya hétfői ülésében a városi képviselő választásokat az ultrák nagy erőködése dacára igazolta.

A tisztújítás alkalmával megválasztottak:

A központi választmányba: Dr. Alföldy Gedeon, Aman József, Auer Ferenc, Bertolino Sándor, Dr. Bernheim Samu, Czirfusz Ferenc, Eigl József, Eremitis Bogolyub, Ertl János, Freund Ferenc, Harlikovits Károly, Jancsó Ödön, Karácson Gyula, Kuluncsich Agoston, Korbay Károly, Krahl Adolf, Mihályi János, Dr. Molnár István Lajos, Mezey Károly, Manojlovits Lázár, Dr. Offenheimer Vilmos, Pál Antal, Popovits Szilárd, Pletikoszits Sándor, Ribovitz András, Rauschenberger János, Raits Miklós, Dr. Rátai József, Szemző Mátyás, Sándor István, Schnerberger János, Szulik József, Szászi János, ifj. Szalay Károly, ifj. Trischler Ferenc, Vagner Ferenc, Vujevich Zakár, Zányi József, Zákó Péter és Zsigmond Gyula.

A közig. bizottságba: Dr. Alföldy Gedeon, Bodnár Imre, Debelyacszy Izidor, Széchényi Jenő, Schuller József.

A gazdasági választmányba: Dr. Alföldi Gedeon, Gräber Miklós, Körmeny Gyula, Nagy Mihály, Széchényi Jenő, Szemző Gyula, Szemző István Ertl János, Eigl József, Szászy János, Czirfusz Ferenc, Pletikoszits Sándor, Ziti Róbert, Papik Miksa, Kesselbauer Károly, Mezey Károly, Rác György, Leibach Péter, Debelyacszy Izidor, Kelemen János, Kráhl Adolf.

A közegészségügyi bizottságba: Vojnics Dávid, dr. Rátai József, a járásorvosok, dr. Kertész Nándor, dr. Révay János, dr. Kuthy Lajos, Molnár József, Mokry Dezső, Széchényi Jenő, Tripolszky Gyula, Kovácsy Kálmán, Kohut Henrik, Szalay Tivadar, Tóth Miklós, Ferenczy József, Wény Márton, dr. Bernheim Samu, dr. Gutwein Lajos, Harlikovits Károly, Heintz Nándor, Hipp Ferenc, Kármán József, Kostyik János, Szemző István, dr. Offenheimer Vilmos, Király Imre, Szigethy József.

Az igazoló választmányba: Elnök Schmausz Endre, Czirfusz Ferenc, dr. Alföldy Gedeon, Ertl János id., Tripolszky Gyula, Szalay Károly ifj., Pletikoszits Sándor, dr. Offenheimer Vilmos, Freund Ferenc.

A selyemtermelés Apatinban és az ehez közel fekvő községekben.

Az ürvendetes tényekhez tartozik az, hogy hazánkban alkalmas vidékeiben egy úgyszólván már tönkre ment iparág újból életbe lépni kezd. Ezen iparág a még alig 20—25 év előtt virult — sokaktól, főleg vidékünk német ajkú községeinek lakóai által majdnem mindegyik házban üzetett selyemtermelés.

Miután a selyemtermelés a vele járó idő és fáradsághoz mért, az illető termelőknek szép jövedelmet nyújtott, úgy ezen körülménynek tulajdonítható egyszerűsége, hogy rövid idő alatt számos selyemfonoda állított fel. Apatinban volt hat fonoda, melyekben naponként százakra menő napszamos leányok és asszonyok 4—5 hónapon át dolgozva, ezeket képviselő selyemszállakat gombolítottak fel.

De a 60-as évek vége felé a selyemtermelés hanyatlásnak indult. Ezen hanyatlást okozták első sorban a selyemhernyók évről-évre gyakrabban fellépő betegségei, melyeknek következtében a hernyók többnyire egy néhány nappal a bekötés előtt tönkre mentek, ezekután a gubók ára mindinkább leszállt, sőt későbbben vevőkre alig akadtak, mivel a selyemfonodák tulajdonosai gubók hiányából, a selyemnek feldolgoztatását, egymásután föladták.

Ez utóbbiak a selyemtermelésnek nálunk egy évtized előtt véget vetvén, így a selyemészet folyó évig parlagon hevert.

A múlt tavaszban a környékbeli lakosok közül nevezetesen Apatinban, Rezdánban, Doroszlón, Prigl-Szt.-Ivánban, Szóntán, Bresztovácott és Zomborban találkoztak termelők nagyobb számban, a kik az államtól, illetőleg a szegzárdi magy. kir. selyemtenyésztési intézettel ingyen kapott petékből selyméreket tenyésztettek.

Dacára a kedvezőtlen ez évi esős időjárásnak, az idén az apatini gubóbevaltó 400—500 tenyészőnek 12.966 frt 15 krt fizetett ki, tehát egy-egy tenyészőre átlag 25—30 frt esett a beváltott gubók árából. Ez úgy hiszem kezdetnek elég!

Ha meggondoljuk, hogy az egész tenyészési idő rendes kezelés mellett 32 — és a befonást is hozzá számítva 38, legfőjebb 40 napig tart; továbbá, hogy az első három korszakban azaz az első két-három hétben az ápolás majdnem játék, ha tekintetbe vesszük, hogy a hernyók az utolsó hétben, midőn kötnék nincsen velük dolgunk, továbbá mindegyik vedlésük előtt 1—2 napig nem táplálkozik, így ebből elegendően kitűnik az, hogy csak 10, legfőjebb 14 napig tart a tulajdonképeni munka, melyet 1—2 felnőtt személy végezhet s melyért a fentebbi számadás szerint 25—30 frt járt.

Bátran kimondható, hogy a selyemtermelés már az első évben is, melyben gyöngye selyemtermelésünk volt, általában jól fizette ki magát.

Igaz, sokan panaszkodtak a felett, hogy „nekik nem volt szerencsájük a selyembogarakkal.” Es miért nem? A siker vagy az ugynevezett szerencse, valamint más — úgy ezen foglalkozásnál ritkán marad el, ha azt észszerű pontossággal végezzük.

Véleményem szerint a tenyészés itt ott a következő okokból nem sikerülhetett azon selyemtermelőknél

1-ször, akik nagyon sok petéből kicsiny helyiségben tenyésztettek. 30—40 gram petéből némelyik annyi gubót sem kapott, mint olyanok, kiknek csak 10 gram petéjük volt.

Tehát: a ki sokat akart, az nagyon keveset kapott!

2-ször, kik nedves levelekkel etették a hernyókat. Az idén tömredék sok hernyó pusztult el a vizes tápláléktól, ezt több termelő sajnálattal beismerte. En két napig nem ettem egyszer a hernyókat, mert száraz levél nem volt hapható, azért mégsem pusztultak el, hanem szépen bekötötték magukat.

A koplaltatást rendszeresen alkalmazni is káros volna.

Folyó évben június 15-étől július 16-ig Apatinban tartott m. k. gubóbevaltásnál segédkezvén, tapasztaltam, hogy olyan termelők, kik nem a magy. kir. sely. teny. intézet által kiosztott petéket — hanem meggyógyott gubókból nyert, saját petéiket, a tenyészésre felhasználták, igen puha, könnyű és ennélfogva kevés értékkel bíró gubókat hoztak.

Akik tehát a jövő évben selyemhernyókat akarnak tenyészteni, azoknak jó lesz azt megtudni: hogy csak a betegségi csiráktól teljesen ment, egészséges petékből származnak ép hernyók és értékes gubók.

Ilyen megvizsgált petéket ingyen kapnak a termelők.

A selyemtermeléssel a folyó évben itt és környékünkben mindenféle állásu emberek, de különösen földművesek, napszamosok, az iparosok közül különösen cipészek, tanítók, lelkészek és közs. hivatalnokok közt is foglalkoztak többen a selyemtermeléssel.

A zombori tanítóképzőben, az apatini felső népiskolában és a gombosi népiskola növendékei tanulási céljából tenyésztettek selyemhernyókat.

Reményem, hogy a jövő esztendőben különösen Apatinban a selyemtermelőik száma még nagyobb lesz mint a folyó évben, mert kevés községet lehet Bácskában találni, melynek utcáin annyi eperfa állana a selyemtermelőknél rendelkezésre, mint itt.

Apatin, 1883. évi december 20-án.

Besch Miklós.

Újvidéken, 1883. december 21-én.

Városi képviselő testületünk e héten már 2 rendkívüli ülést tartott.

F. hó 17-én igen élénk közgyűlés volt. Számosan megjelent képviselőink, az 1884. évre szóló és számvevőségünk által egybeállított költségvetés előirányzatot tárgyalták. Számvevőségünk a községi pótlékok 50%-ra felemelni javasolta, mely javaslat egyhangulag visszautasított.

Az előirányzat részletes tárgyalására újabb közgyűlések fognak egybehivatni.

Erdekes momentumnak mondható egyes képviselőknek kikelése a rendőri bejelentési hivatal ellen. Szerintök a bejelentési hivatal felesleges, csakis a közönség zaklatására állana fenn stb. Elég volna ott egyetlen hivatalnok.

Ez még mind igen szép volna, ha csak úgy volna az, mint azt az illetők gondolják.

A rendőrség alapja a bejelentési hivatal. Azt mondják azelőtt sem volt bejelentési hivatal és még is megvoltunk; de hogyan, azt nem kérdezik. A bejelentési hivatal rendre akar szoktatni mindenkit és nem zaklatja azokat, a kik a rendet betartják. Csak azért nézik némelyek oly véres farkas szemmel, mert a hivatal derék főnöke Thaisz Péter városi alkaptány, kiváltságot, különbséget nem ismer, a kihágást, a gazdag és előkelőnél ép úgy rója meg, mint a szegénynél.

A mi különben azt illeti, hogy ő egymaga bir hivataloskodni segédlet nélkül, arra nézve kimerítő forgalmi adatokat állított össze, mely adatok az ily légből kapkodott állításokat legjobban meg fogják cáfolni.

Második rendkívüli közgyűlést tartott képviselő testületünk f. hó 19-én.

E közgyűlésben a hidfok átvétele tárgyaltott.

A magas kormány végre valahára ezen ügyet oda intézte el, hogy Újvidék városának teljes joga van ezen hidfoknak a városhoz csatoltatása iránt, mivel a Duna balpartján és Bács-Bodrogh megye keretein belül fekszik.

Polgármester ur jelenté, hogy az erre nézve egybehivatott vegyes bizottság ülésében a péterváradiai 4000 frt kárpótlást követelték, mely követelést azonban 2000 frtra leszállították. Polgármesterünk azonban azt felelte, hogy ő semmi kedvezményt nekik nem ígérhet, mire a péterváradiai polgármester azt kívánta, hogy bár annyit kapjanak, hogy a péterváradiai és majori lakosok a hidfokon, kövezetvámot ne fizessenek, mit polgármesterünk szintén nem birt kilátásba helyezni.

Miután a péterváradiai a hidfokot már az 1851-ik év óta jogtalanul elcsatították, így a városnak mintegy 19,400 frt kárt okoztak, így inkább Újvidék városa Péterváradtól követelhetne kárpótlást, de tekintve a magas kormány az iránti kívánságát, miszerint az ügy lehetőleg békeességen intéztesék el, Újvidék városa a kárpótlás követelésétől eláll.

A polgármester oldala mellé még Rohonyi Gyula bizotts. tag küldetik ki a vegyes bizottságba Ujvidék városa részéről.

F. hó 17-én városunkban egy eddig soha nálunk nem történt eset adta magát elő. Ugyanis e napon esteli 5 óra tájban a kamenicai-utcán bizonyos Knezevics Emil cs. kir. szakaszvezető az úton keresztül akart menni. Arra épen Gavrilovits Vasza, Schooljanski Tosa, Dragimirovics Gyókö és Vilroschsan Tosa nevű helybeli lakosok ökrös szekereiket hajtották. A szakaszvezető egy kissé ittas állapotban lévén, megállította az első szekeret, mire mind négy fennevezett szerb legény a szekérről le, és a katonára rohantak. Ez védelmére szaronyát kihúzta, a mit a fennevezett hősök látván, éles bicskájukat kirántva, a szerencsétlen szakaszvezetőt össze-vissza, mint igazi vandalusok, szúrták, úgy, hogy a szegény ott nyomban meghalt. Az összeszaladt nép nem bírta a szerencsétlent megmen-teni, mert mire a 4 gazembert sikerült befogni, a szegény szakaszvezető már kiadta lelkét.

Knezevits Emil szakaszvezetőnek atyja, mint cs. kir. alezredes még jelenleg is szolgál a hadseregben. A 4 örgyilkost hűre tették és f. hó 19-én a kir. törvényszéknek átadták. — A szerencsétlen szakaszvezetőt ugyancsak f. hó 19-én nagy részvét mellett temették el.

Dalárdánk f. hó 29-én a Fabry-féle vendéglőben táncal egybekötött dalestélyt rendez, melynek műsorozata következő: 1) „Édes lánykám,“ (dal, bor, leány) férfiak, Huber Károlytól. — 2) „A régi nóta,“ férfiak Jungst Ottótól. — 3) „Nem mondom meg nektek,“ magánykar, Abt Ferentől; éneklik Kaltner János, Zorkóczy Lajos, Fuchs Agoston és Pernstein József urak. — 4) Magyar népdalok a) „Hull a levél a virágról,“ b) „En vagyok a petri gulyás,“ c) „Három fehér kendőt veszek,“ férfiak, Doppler Károlytól. — 5) „Intés,“ férfiak zongorakísérettel Suppé Ferentől. — 6) „Az,“ csakis én tudom,“ bariton solo, zongorakísérettel Riegg Károlytól. éneklik Fischer Ferenc Gellér ur. — 7) „Svéd pórlakadalom,“ férfiak, Soedermann Agostól.

A költségirányzat tárgyalatása tegnap befejeztetett. Városi atyáink különös élénkséget és érdekeltiséget mutattak, mert a községi pótléknak 26 %-tól 50 %-tóra való telemelése, kilátásba volt.

Utolsó években a városnak kövezésére, vasúthoz vezető utra és a többire tetemes költségei voltak, melyek természetesen a város jövedelmeiből nem fedeztethettek; másrészt a városnak még rengeteg követelése volt, melyek az 1884-ik évi költségvetési előirányzatban mint tartozás szerepelnek.

Hiersch Tivadar képviselő ur, kinek Ujvidék város községe sok köszönettel tartozik és a ki a város javainak előmozdítása körül lelkesen és hazafiasan működik, az előirányzatot pártolta, mindamellett néhány lényeges törleszt hozott ajánlatba; mely törleszt legott foganatosítottak. Ez alkalommal Polit Péter városi főszámvevőt, az előirányzat egybeállítását körül tanúsított szakavatottságáért díszelőleg kiemelni ajánlja. (Helyeslés.)

Legnagyobb elismerést és legnagyobb hálát érdemelt azonban derék polgármesterünk Radovanovics János ur, kinek tántoríthatlan becsületessége, vaskor-mánya és fáradhatlan szorgalma által Ujvidék minden tekintetben előmenetelt és haladást tanúsít; neki köszönhetjük azt, hogy városunk most csakugyan mint Phönix, hamvából kiemelkedve ténylegesen új vidék (Elénk Eljen, Zivio, hoch!)

A községi pótlék 1884-ik évben nem 50 %-töli, hanem 40 %-töli leend.

Általános örömet keltett városunkban azon hír, hogy Kolozsváry Sándor ur egyhangulag Ujvidék járási szolgabírónak megválasztott.

Kedves személye, megnyerő modora, előttünk régebben ismeretes és várva vártuk megválasztásának hírért.

Hozza Isten öt mihamarább körünkbe.

N-Palánka. 1883. dec. 20.

Hogy annyi sikert képes legyen aratni a kided-ővő intézmény, azt elhinni hajlandó sohasem voltam, ha csak személyesen nem szereztem volna tudomást arról a palánkai óvoda f. hó 18-án rendezett karácsony-ünnepélyén. A magyar nyelvet nem tudó családok gyermekei oly tisztán ejtik ki a magyar szót, mint ha sohasem hallottak volna egyebet is! Az óvodába járó kidedek nemzetünk nyelvén való folytonos érintkezés által nemcsak hogy e nyelvet tökéletesen elsajátítják maguknak, hanem szívükbe oltatik egyúttal azon nemes érzelmek, a melyek egykor hivatva léssen a haza erősödését előmozdítani, az egyetértést megteremteni.

Oly ünnepély volt ez, a melynek élvezetében a lélek gyönyörködhetett, olyan, a melyhez hasonló már rég nem volt szerencsém részt vehetni. — Az a sok ártatlan teremtés vigadva mint mulattatott; jól betanult dalaikkal és szavalaikkal nyerték meg a számosan megjelent vendégek tetszését. Egy dalt különösen szeretnek — és ez még most is cseng füleimben: „Huszár vagyok,“ a melynek elzengésekor derült arcuk finom bőre alá a lelkesülés tüzet esalt, a piciny szemek villogni kezdtek, a hang erőteljesebb lett, és még a kacsok sem nyugodtak. Köztisztelőben álló tanítónőjük Mezey Denoz Petronella urölgy egy oktatja, ápolja a hatvan gyermeket, hogy a szemléző szinte elfelejti, hogy ő pusztán tanítónője a kedves gyermekeknek, megtestesült anyjukat látja benne, kit azok hévvel szeretnek.

„Mert nem bírja hazánk állását fényre emelni?
Az más népektől annyira miért marad el?
Mert népében a szív kellőleg nincs nemesítve;
Jellem, erény nélkül nem jut erőhöz a hon!
E két drága növény magvát szórjátok anyák el!
A gyermek szeretett anyja szavára hajol.“

A költőnek ezen szavaiban kifejtett óhaja óvodánkban teljesebbé megy. Nekem még csak egy kívánságom van, s ez az, hogy az elemi iskolákban is tanítások a magyar nyelv úgy, hogy az legalább felédésbe ne menjen!

A kidedek vagy 40 éneket tudnak, azonkívül számos szavalatot, játékokat stb. Csinosan összeállított kosarak, arcképek, tálcák és egyéb szép tárgyak-

ból álló papiros kézimunkájuk is ki volt téve közszemlére; alig voltam képes elhinni, hogy azok a piciny kezek ilyen munkákra alkalmasak.

Nem tudom leírni azt a nagy örömet, mikor végre a karácsony daléneklése után a kis gyermekek egy másik teremben gondosan felállított és számtalan gyertyák világával elaraszott karácsonyfa elé vezettetek és azután a közadakozásból beszerzett ajándékok közöttük szétosztattak.

Palánka valóban nagy köszönettel tartozik azoknak, kik az óvodát létesítették és ezáltal a hazának is tettek jelentékeny szolgálatot.

Ahelyett, hogy más községekben civakodnak, pártokra szakadnak, egymást rosszra ingerlik, bizony sokkal helyesebb, sokkal dícsőbb lenne egymásnak kezét nyujtani és kidedővő-intézetet állítani; az utókor ezt megvárja. — Mindenfelé alakítanak kölcson-egyleteket, takarékpénztárakat és holmi pénzintézeteket, de az erkölcsi emelkedésről, a hazafias célok istapolásáról megfeledkeznek; meg, pedig ennek fejlesztése a jelen korszak földadata. Nézzük a külföldet, hogy halad és csak mi maradunk hátra?

r. l.

Budapest-zimonyi vasut története.

Az eredetileg a Duna jobb partján tervezett, most már azonban, különös tekintettel a fővárosra a balparton tervezett budapest-zimonyi vasut előzményeit megelőző csak annyit említnék fel, hogy nevezett vasut építése kezdetben az állam saját kezelése alatt volt eszközözendő.

Az osztrák „Länderbank“ részéről tett pénzbeszerzési — valamint ugyanezen banknak egyetemben a párisi „Compagnie de Fives Lille“-vel előterjesztett előnyös építési ajánlata azonban arra indíták a kormányt, hogy ezt elfogadva, előbbi tervéről lemondjon.

Midőn tehát a „Compagnie de Fives Lille“ a követelt két millió forint biztosítékot letevé, az 1831-ik évi április hó 29-én kelt szerződés alapján neki és az osztrák „Länderbanknak“ a 414 kilométer hosszú fővasútvonal, Kis-Kőrös-Kalocsa valamint India-Mitrovica szárnyvonalak kiépítése átadatott.

A „Compagnie de Fives Lille“-nek, s képviselőjének Mercier Gusztáv mérnöknek, — ki számos nyilvános építkezés kivételéről, — így többek közt a tullni Dunahid kiépítéséről előnyösen ismerve volt, az vala szándéka, hogy az egész építést, az ujvidéki Duna hidat és Belgrádnál a Száva hidját kivéve, átadja egy honi vállalatnak; a miért is már eleve összekötésbe lépett Schwarz Ármín, budapesti legjobb hírnevű örvendő szakférfiú vezetése alatt álló társas vállalattal. Ezen szándék azonban nem valósult, a mennyiben a kormány által tetemesen leszállított egységi árak és egyéb nehéz feltételek mindenkit visszariasztottak.

De sikerült a fenti francia társulatnak a vasut kiépítését illetőleg Schwarz Ármín, Gregerson Gilbrand, Basch Gyula és Freund Ferenc urakat, mint részes vállalkozókat megnyerni. — A tényleges építés 1831-ik év augusztus havában vevé kezdetét.

A földbevéltást Szilvay Olivér és Szivák Imre ügyvéd urak vezették. Ez oly kedvezően folyt, hogy a 2367 katasztrális hold, körülbelül 13,000 telekre szelvényezésére, egy-két eset kivételével, mind békés uton ment végbe.

Nem oly kedvezően alakultak az építési viszonyok más tekintetben.

Roppant nehézséggel járt a gépekhez szükséges víz nyeresége. Az alföld különös földtani minősége, az egyes homok és tájag rétegek helyzete (Szabadszállástól Ujvidékig) olyannyira bajossá tévük azt, hogy némely helyen 300 méter furás után sem volt kellő mennyiségű vizér található.

Nem kevésbé volt bajos a kőben szegény alföldön a szükséges kavics előállítására.

Az építendő vasut mentén kavicsbánya nem lévén, a kavicsot egy csakis ezen célra épült 10 kilométer hosszúságú összekötő pályán Lőrincztől Soroksárig és innen 298 kilométerre kellett szállítani; a hátra lévő 116 kilométerre szükségessé pedig Razánál (Bosznia határán) kellett a Szávából kotortatni, honnan az további használat végett egy külön sinoron a 4 kilométernyi távol Mitrovicáig hozattak.

Ha továbbá tekintetbe vesszük, hogy e vasut kiépítéséhez — 6,365,000 köbméter földmunkát szükségeltetett, — hogy számszerint 525 műipitmény, közte 76 kő- és vashid 4—36 méter fesztávval, 34 fahid (a kalocsai szárnyvonalon) összesen 570 méter fesztávval és ezenkívül 415 kisebb építmény vala alkalmazandó, hogy továbbá a pálya 42 állomást köt össze, melyeken a 282 örházon kívül 438 magas építmény emeltetett, — úgy azon körülmény, melynél fogva a vasut a szerződésileg kikötött, rövid határidőn (2 1/2 éven) belül készült el, — csakis fényes bizonyítéka lehet azon tevékenységnek, melyet e vállalat szellemi vezetői minden irányban kifejtettek.

Előnyösen kell kiemelniük azon törekvést, hogy a szükséges építő anyagot lehetőleg az országban szerették be és ezáltal az ipart és kereskedelmet előmozdították.

Igy a budapest-zimonyi vasut összes mechanikai felszerelése (vizállomások, forgókorongok), valamint a pétervárdi Dunahidon kívül még szükséges mindössze 443,000 kilogramm súlyú 76 darab vashid — a magyar államvasutak gépgyárában készítették. — Az asztalos és lakatos munkák 1/10 részben, a szükségeselt 500,000 darab talpfa és a 300 különleges talpfa szerelvény pedig teljesen a hazában szerezett be.

A vas felépítmények (sinek, erősítő eszközök stb.) előállításával, — összesen 35,000 tonna súlyban — az osztr. magy. államvasut bizatott meg, melyek vasművei tudvalevőleg szintén Magyarországon vannak.

A mi pedig ezen felette fontos vasut építési költségeit illeti, úgy azok, — mint az a következő, pár számmal okadatol kiutatásból kiténik — sok tekintetben tanulságosak. — Az állam a nevezett 414 kilométer hosszú pálya előállítási összköltsége fejében, a Duna-hidját beszámítva, — 20,750,000 frt átalányt fizet.

Ezen összegben — a jelzőkészülékeket, a járműveket és más felszereléseket kivéve — minden egyéb építés, valamint a földbevéltás is befoglaltatik.

Az építési költségek az egyes vonalrészek szerint kilométerenként a következők:

	kilom. hossz.	forint
Budapest—Szabadka	166.7	37,292
Szabadka—Ujvidék	101.3	41,668
Ujvidék—Zimony	74.6	104,661
Kis-Kőrös—Kalocsa	30.4	30,691
India—Mitrovitza	41.3	38,248

és így egy kilométerre átlag — 52,498 frt esik.

Ha már most hasonlatot akarunk vonni más magyar vasutak előállítási költségeivel, úgy a fenti 52,498 frt kilométerenkénti költség összeghez, még a következő, régebb pályáknál előforduló, hasonnemű tételek adandók: a tervezet, a közigazgatás és az építési felügyelet költségeit kilométerenként 2250 frt, a távirtdavezetékek felállítását és a pályafelszerelést kilométerenként 2000 frt, járművek kilométerenként 11,500 frt, pénzszerzési költségek a magyar 5 százalékos papírjárdék eladási 85 százalék tényleges ártólammak megfelelőleg kilométerenként 7900 frt és időközi kamatok 2700 frt, összesen 26,350 frt.

A költségösszet tehát a zimonyi pályánál kilométerenként 78,848 frtot tesz 5 százalék névszerinti papírjárdékban.

Tekintetbe véve már most, miszerint az építési költségek következő hazai vasutaknál kilométerenként és pedig a tiszavidékinél 87,703 frt; — a mohács-pécseinél 122,030 frt; — az alföld-fiumeinél 102,216 frt; — a pécs-barcsinál 101,590 frt; — az arad-temesvárinál 102,840 frt; a m. északkeletinél 103,000 frt — és végre a m. nyugoti vaspályánál 101,400 frtot tesz; — úgy kiderül, hogy a budapest-zimonyi vasut építése összes hazai pályáink közt a legolcsóbb.

Ezen aránylag csekély költségek, nemkülönbön azon alapos pontosság, mellyel a budapest-zimonyi vasut épült, állomásai pedig magas építményekkel dúsán elláttak, csak újból még szilárdítják azon nézetet — miszerint sokkal előnyösebb, ha nagy szabású, nyilvános építkezések, egy hiteles és tettekes vállalatnak átadatnak, — mintsem azok az állam saját kezelése alatt létesülnek.

A közlekedésügyi miniszteriumnak a budapest-zimonyi vasutépítés kiadása körül követett eljárása az ország érdekeit szem előtt tartva elismerésre méltó volt. És midőn ezt ma, a pálya teljes megnyitásakor, a tényekre utalva constatáljuk, — constatáljuk egyúttal azt is, miszerint a fővállalat szellemi tényezői, Mercier Gusztáv és Schwarz Ármín, valamint Stromszky Sándor vezermérnök — új bizonyítékait adták szakképzettségüknek és jó hírnevüket ismét igazolták.

Irodalom.

Táborszky és Parsch zeneműkereskedésében Budapestben megjelent „Kék nefelejt“ eredeti dal, szerző báró Banffy György, énekhangra zongorakísérettel alkalmazta Serly Lajos. Ára 60 kr.

Menner és Schleuning zeneműkereskedésében Szegeden kapható: Menner János „Szeged országkiállítási“ polka. Zongorára két kézre. Ára 60 kr.

A közlő ünnep alkalmával a kalocsai nővendék-papság Sz. Agoston egylete ajánlja a n. é. község becses figyelmébe leszállított áron (25% engedtetik) kapható kiadványait. — Irgalmas Nénike, korszerű elbeszélés, 80 kr. Jegyző leánya, elbeszélés, 1 frt 30 kr. Miért vagyok katolikus? — Avagy mindegye bármely vallást követni? — 12 szent beszédben fejtegetve, 60 kr. Clifford . . . ok, történeti elbeszélés, 1 frt. Világosság és sötétség, — rövid értekezések a divatos kordkérdésekről, 70 kr. Egető kérdések, 60 kr. Haladás (csak néhány példány) — kultur-történelmi korrajz, 1 frt. Egi korona (csak néhány példány) — vagyis a keresztény erény legfőbb cölje, 1 frt 20 kr. Grantley kastély — regény 2 kötetben, 1 frt 80 kr. Kalocsa, 1833. dec. 17. A kalocsai nőv. papság Sz. Agoston egylete.

Uj könyvek. A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben, újabban megjelentek: Galgóczy Károly, Mezei gazda népszerű vezérkönyve a mostani viszonyokhoz alkalmazva. Földbirtokosok, gazdatisztek és földművesek használatára; de kiváltképpen a magyar földművelő nép számára. Különös figyelembevételvel annak, miképpen lehet és kell a gazdaságot célszerűen rendezni, lehető legjövődelmesebb fökra emelni és csiniosítani. Ötödik kiadásban átnézte és bővítette dr. Farkas Mihály. Első kötet: Földművelés. Ára füzve 1 frt 20 kr. Második kötet: Alattanyitások (sajtó alatt van). O l e s ó k ö n y v t á r. Szerkeszté Gyula Pál. 165—174. füzet. 165. füzet. Balzac Honoré. Grandet Eugénia. Ford. Toldy László, ára 60 kr. 166. füzet. Kölcsey Ferenc országgyűlési naplója. Negyedik kiadás. 1832—1833. ára 60 kr. 167. füzet. Csiky Gergely. Anna. Dráma egy felvonásban, ára 20 kr. 168. füzet. Klapp Mihály. Rosenkranz és Gildenstern. Vigjáték négy felvonásban. Németből fordította Csiky Gergely, ára 30 kr. 169. füzet. Goldsmith Olivér. A wakefieldi pap. Angolból fordította Ács Zsigmond, ára 50 kr. 170. füzet. Petőfi Sándor. A helység kalapácsa. Hőskötemény négy énekben (1844.) Hetedik kiadás, ára 20 kr. 171. füzet. A magyar emigráció mozgalmai 1859—1862. Kossuth emlékiratai nyomán, ára 30 kr. 172. füzet. Turgenjev. Költemények prózában. Oroszból fordította Csöpey László, ára 30 kr. 173. füzet. Coppée Ferenc. Kisebb színművek. Franciából fordította Csiky Gergely. I. A kincs. II. Tedd kötelességedet III. Az ékszerék, ára 20 kr. 174. füzet. Fáy András. A külföldiek. Vigj. két felvonásban, ára 20 kr. T ö r t é n e l m i k ö n y v t á r. A magyar népnek és ifjuságnak ajánlva 77. füzet. Eugen, savoyai herceg. Elet- és jellemrajz. Irta dr. Lázár Gyula tanár, ára füzve 40 kr.

Uj zeneművek. Táborszky és Parsch zeneműkereskedésében, Budapestben, megjelent „Tiszavidéki hangok“ 1. A mi házunk felett csak egy csillag van. 2. Csicsóné galambom. 3. Kalapom, kaiaipom csurgóra. 4. Nefelejt az én nevem. 5. Csomódi özsz. 6. Erre gyere galambom. — Énekhangra zongorakísérettel szerkeszté Huber Sándor. Ára 1 frt.